

Nejvyšší soud

prostřednictvím

Městského soudu
v Praze

ke sp. zn. 45 T 9/2019

Podle § 265d odst. 1 písm. a) trestního řádu, za použití § 8 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, a ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 trestního řádu podávám v neprospěch obviněného

JUDr. J. H., nar. *** v P., trvale bytem Š., P. – R.,

dovolání

proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 9. 2022 sp. zn. 8 To 90/2020, kterým byl ve vztahu k obviněnému JUDr. J. H. na podkladě odvolání tohoto obviněného podle § 258 odst. 1 písm. d), f), odst. 2 trestního řádu zrušen ve výroku o trestu a náhradě škody rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9. 7. 2020 sp. zn. 45 T 9/2019, jímž byl obviněný uznán vinným a byl mu uložen trest, a nově bylo podle § 259 odst. 3 trestního řádu rozhodnuto o trestu tohoto obviněného a podle § 229 odst. 1 trestního řádu byla poškozená společnost M. V. a.s. odkázána se svým nárokem na náhradu škody vůči obviněnému JUDr. J. H. na řízení ve věcech občanskoprávních,

a to z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. h) a i) trestního řádu, neboť napadeným rozsudkem byl obviněnému uložen trest mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným, a dále toto rozhodnutí spočívá na jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 9. 7. 2020 sp. zn. 45 T 9/2019 byl obviněný JUDr. J. H. uznán vinným trestným činem zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a), c) zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona (dále jen „trestní zákon“) (bod I.), zločinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku (bod II.) a zločinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. d), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku (bod III.). Trestné činnosti se měl dopustit jednáním podrobně popsáním ve skutkové větě tohoto rozsudku, na niž lze na tomto místě odkázat. Za uvedenou trestnou činnost byl obviněnému JUDr. J. H. podle § 329 odst. 3 trestního zákoníku za užití § 43 odst. 1 trestního zákoníku uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání sedmi roků, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou. Dále byl obviněnému podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2 trestního

zákoníku uložen peněžitý trest v celkové výši 4.500.000 Kč a pro případ jeho nevykonání mu byl stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců. Městský soud v Praze rozhodl o vině a trestu též ohledně dalších obviněných, jichž se však toto dovolání přímo netýká. O nárocích na náhradu škody rozhodl Městský soud v Praze mimo jiné tak, že podle § 228 odst. 1 trestního řádu byla obviněným JUDr. J. H. a Ing. E. B. uložena povinnost nahradit poškozené společnosti M. V. a.s. škodu v celkové výši 11.761.117 Kč.

2. Proti tomuto rozsudku Městského soudu v Praze podal obviněný JUDr. J. H. odvolání, v němž napadl všechny výroky vztahující se k jeho osobě. Odvolání podali rovněž další obvinění, zúčastněné osoby, poškození a v neprospěch obviněného JUDr. J. H. též státní zástupce. O části podaných odvolání rozhodl Vrchní soud v Praze (po vyloučení odvolání obviněné Ing. E. B. a zúčastněných osob k samostatnému projednání) rozsudkem ze dne 12. 5. 2021 sp. zn. 8 To 90/2020, jímž podle § 258 odst. 1 písm. d), f), odst. 2 trestního řádu rozsudek soudu prvního stupně z podnětu odvolání obviněného JUDr. J. H. částečně zrušil ve výrocích o vině, trestu a náhradě škody, které se týkaly tohoto obviněného. Podle § 259 odst. 3 trestního řádu nově rozhodl tak, že podle § 226 písm. b) trestního řádu obviněného JUDr. J. H. zprostil obžaloby pro skutky v ní uvedené, protože nejsou trestnými činy. Všichni poškození byli se svými nároky na náhradu škody odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních. Odvolání státního zástupce podané v neprospěch obviněného JUDr. J. H. a odvolání poškozených odvolací soud zamítl podle § 256 trestního řádu.

3. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 5. 2021 sp. zn. 8 To 90/2020 napadl dovoláním nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného JUDr. J. H., a to z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu (ve znění účinném do 31. 12. 2021), neboť toto rozhodnutí spočívalo na nesprávném právním posouzení skutku. Nejvyšší soud shledal dovolání nejvyššího státního zástupce důvodným a usnesením ze dne 6. 10. 2021 sp. zn. 4 Tdo 988/2021 podle § 265k odst. 1 trestního řádu uvedený rozsudek Vrchního soudu v Praze ve výrocích týkajících se obviněného JUDr. J. H. zrušil. Podle § 265k odst. 2 trestního řádu zrušil také další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 trestního řádu přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

4. Po novém projednání věci rozhodl Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 2. 2. 2022 sp. zn. 8 To 90/2020, jímž podle § 258 odst. 1 písm. d), f), odst. 2 trestního řádu částečně zrušil z podnětu odvolání obviněného JUDr. J. H. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9. 7. 2020 sp. zn. 45 T 9/2019, a to ve výrocích o vině, trestu a náhradě škody ohledně tohoto obviněného. Podle § 259 odst. 1 trestního řádu uznal obviněného JUDr. J. H. vinným (jediným) přečinem maření úkolu úřední osoby z nedbalosti podle § 330 odst. 1, 3 písm. a), b) trestního zákoníku. Za tuto trestnou činnost byl obviněnému JUDr. J. H. podle § 330 odst. 3 trestního zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání tří roků, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvou roků. Podle § 229 odst. 1 trestního řádu byli poškození odkázáni se svými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Odvolání státního zástupce podané v neprospěch obviněného JUDr. J. H. a odvolání poškozených Vrchní soud v Praze zamítl podle § 256 trestního řádu jako nedůvodná.

5. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2022 napadl dovoláním nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného JUDr. J. H., a to z důvodu uvedeného

v § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, neboť i toto rozhodnutí spočívalo na nesprávném právním posouzení skutku a jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Nejvyšší soud opětovně shledal dovolání nejvyššího státního zástupce důvodným a usnesením ze dne 29. 6. 2022 sp. zn. 4 Tdo 545/2022 podle § 265k odst. 1 trestního řádu uvedený rozsudek Vrchního soudu v Praze ve výrocích týkajících se obviněného JUDr. J. H. zrušil. Podle § 265k odst. 2 trestního řádu zrušil také další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 trestního řádu přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

6. Nejvyšší soud ve svém kasačním rozhodnutí přisvědčil, že obviněný JUDr. J. H. jako veřejný činitel, resp. úřední osoba připravoval po věcné stránce všechna sporná rozhodnutí pozemkového úřadu, která k podpisu předkládal nadřízeným Ing. E. B. a Ing. P. Ch. Z jeho strany se nejednalo o pouhé administrativní úkony bez věcného významu pro samotný obsah těchto rozhodnutí. Činnost obviněného představovala úřední postup v rámci správního řízení, jehož součástí tvořila i odpovědnost vyplývající ze zastávaného postavení veřejného činitele, resp. úřední osoby. V rozhodovacím procesu je tato přípravná fáze pokládána za stěžejní pro vlastní rozhodovací činnost, neboť rozsah a kvalita opatřených podkladů přímo ovlivňuje následnou fázi spočívající v přijetí rozhodnutí jako takového. Obviněnému tudíž přináležela odpovědnost za věcnou přípravu rozhodnutí, přestože vypracované koncepty rozhodnutí nepodepisoval. Odpovědnosti za věcnou přípravu rozhodnutí si musel být vědom již s ohledem na skutečnost, že se rozhodováním restitučních případů profesionálně zabýval dlouhodobě, přičemž byl považován za velice zkušeného právníka působícího na pozemkovém úřadu. V souladu s dikcí § 32 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., správního řádu, v tehdejší znění, ve spojení s § 179 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, byl v postavení správního orgánu povinen zjistit přesný a úplný skutkový stav věci a za tímto účelem si opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí. Ve skutečnosti však obviněný JUDr. J. H. v rámci správního řízení při posuzování zásadních otázek z hlediska věcné správnosti rozhodnutí rezignoval na zjištění relevantních skutečností a neseznámil se s podstatnými podklady, resp. rezignoval na jejich opatření, a již takto projevil lhostejnost k předmětné fázi úředního rozhodovacího procesu, za kterou nesl odpovědnost z pozice odborného referenta Pozemkového úřadu Praha. Nejvyšší soud konstatoval, že pro dovození zavinění alespoň v podobě srozumění podle § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 trestního zákoníku svědčí, že obviněným připravované koncepty rozhodnutí rozhodně nebyly v průběhu času skutkově a právně konzistentní, měnily například důvod právního nástupnictví žadatelky E. B. po zemřelém J. M. B. tak, aby mohlo být její žádosti vyhověno, což dokládá vědomou manipulaci se skutečnostmi, které vyplývaly z podkladů pro vydání jednotlivých rozhodnutí. V návaznosti na to bylo možné u obviněného dovést existenci úmyslu v případě trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 trestního zákona způsobit jinému škodu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, resp. v případě korespondujícího trestného činu podle § 329 trestního zákoníku způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch. V jednání obviněného bylo tedy důvodně spatřováno naplnění všech požadovaných znaků skutkové podstaty trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 trestního zákona, resp. zločinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku.

7. Následně Vrchní soud v Praze rozhodl nyní napadeným rozsudkem ze dne 21. 9. 2022 sp. zn. 8 To 90/2020. Podle § 258 odst. 1 písm. d), f), odst. 2 trestního řádu z podnětu odvolání obviněného JUDr. J. H. částečně zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9. 7. 2020 č. j. 45 T 9/2019-16245, a to ve výrocích o trestu a ve výroku o náhradě škody týkajícím se tohoto obviněného a poškozené společnosti M. V. a.s. Podle § 259 odst. 3 trestního řádu nově rozhodl tak, že obviněnému JUDr. J. H. podle § 329 odst. 3 trestního zákoníku za použití § 43 odst. 1 a § 58 odst. 1 trestního zákoníku uložil úhrnný trest odnětí svobody v trvání tří let, jehož výkon podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu pěti let. Podle § 229 odst. 1 trestního řádu rozhodl, že se poškozená společnost M. V. a.s. odkazuje se svým nárokem na náhradu škody, uplatněným proti obviněnému JUDr. J. H., na řízení ve věcech občanskoprávních. Podle § 256 trestního řádu byla odvolání státního zástupce a poškozených zamítnuta jako nedůvodná.

8. Z nyní napadeného rozsudku Vrchního soudu v Praze vyplývá, že odvolací soud pokládal skutková zjištění učiněná prvoinstančním Městským soudem v Praze za správná. Třebaže byla dána příčinná souvislost mezi jednáním obviněného a následkem, ke vzniku škody měly přispět i další skutečnosti, které se podílely na vydání předmětných nemovitostí a výši škody. Náležela sem rezignace státu na využití opravných prostředků, poměrně matoucí jednání samotných restituentů, případně jejich zmocněnců a aktivita Pozemkového fondu, jenž vydával náhrady za nevydané pozemky. Připomenuta byla rovněž jednání spoluobviněných, kteří jako nadřízení obviněného JUDr. J. H. rezignovali na svoji kontrolní pravomoc a sporná rozhodnutí fakticky vydali. Určující roli měl hrát obviněný Ing. P. Ch., který fakticky vydal první z nesprávných rozhodnutí, od kterého se poté odvíjely nesprávné úvahy o příbuzenských vztazích v ostatních rozhodnutích. Přestože se nedá poměrně ani procentuálně vyjádřit poměr zavinění, na vzniku následku se velkou měrou nepodílel pouze obviněný JUDr. J. H. Právní kvalifikace jeho jednání byla odvolacím soudem odůvodněna toliko odkazem na závěry Nejvyššího soudu ve výše citovaném usnesení. Co je důležité, že Vrchní soud v Praze shledal nedostatek ve výroku o trestu, přičemž podle jeho názoru představuje skutek přičítaný obviněnému JUDr. J. H. zcela výjimečnou trestnou činnost, a to jak mírou zavinění, tak osobou tohoto obviněného na jedné straně, a výši škody na straně druhé. Obviněný se trestné činnosti dopustil v nepřímém úmyslu, bylo-li prokázáno, že se neznal s restituenty ani s jejich zástupci. Chyběla motivace k jednání vedená jakýmkoli majetkovým prospěchem. Pochybení, kterých se obviněný JUDr. J. H. dopustil, přiznal a vyslovil nad nimi lítost. Jednal ve stresu zaviněném vysokou pracovní vyčerpávaností. Kromě toho se mohl spoléhat na okolnost, že eventuální pochybení bude napraveno po podání odvolání, případně žaloby, jak bylo v jiných případech běžné. Nezávisle na sobě se na vzniku následku trestné činnosti podílela řada dalších osob, které vytvářely dojem, že nároky restituentů jsou řádné, a zároveň vytvářely i tlak na urychlené rozhodnutí o nárocích restituentů. Vrchní soud v Praze dále připomněl, že navzdory pokročilému věku vedl obviněný JUDr. J. H. před spácháním trestné činnosti naprosto řádný život a od té doby uplynulo téměř deset let, aniž by mohl být označen za původce průtahů. V posuzovaném případě nebylo trestní stíhání skončeno v přiměřené době. Po celou dobu trestního stíhání byl vystaven nebezpečí uložení přísného nepodmíněného trestu odnětí svobody, což mělo zanechat následky na jeho psychickém stavu. Poměry obviněného se od doby, kdy k trestné činnosti došlo, navíc podstatně změnily. Nachází se ve starobním důchodu a nehrozí, že by trestnou činnost opakoval. Vrchní soud v Praze proto uzavřel, že byly splněny podmínky § 58 odst. 1 trestního zákoníku, a to jak v mimořádných okolnostech případu, tak i z důvodů mimořádných poměrů obviněného.

Uložení trestu v rámci zákonné trestní sazby, dosahuje-li spodní hranice pěti let, by podle něj v případě obviněného JUDr. J. H. bylo nepřiměřeně přísné. Oproti tomu nelze podle názoru odvolacího soudu přehlédnout výši způsobené škody, která je sice vysoká, nicméně musí být zasazena do širšího rámce restitucí, při nichž se stát rozhodl vrátit jednou odcizený majetek a musel počítat s tím, že hodnota takového vráceného majetku může být v současné době velice vysoká. Odvolací soud uložil obviněnému úhrnný trest odnětí svobody v polovině trestní sazby snížené podle § 58 odst. 1 trestního zákoníku, jehož výkon podmíněně odložil na delší zkušební dobu. V rozebírané souvislosti je třeba poznamenat, že navzdory návrhu státního zástupce Vrchní soud v Praze znovu neuložil peněžitý trest, neboť dospěl k závěru, že obviněný JUDr. J. H. nezískal, resp. nepokusil se získat trestnou činností majetkový prospěch a nebyly splněny ani jiné podmínky pro uložení tohoto druhu trestu.

9. S uvedenými důvody, kterými byl Vrchní soud v Praze veden při svém rozhodnutí o mimořádném snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby u obviněného JUDr. J. H., se však nelze ztotožnit, neboť zákonným podmínkám postupu podle § 58 odst. 1 trestního zákoníku neodpovídají.

10. Je třeba vycházet z právní úpravy v § 58 odst. 1 trestního zákoníku, která zakotvuje tři podmínky nezbytné k mimořádnému snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby, a to: a) jsou zde konkrétní okolnosti případu nebo poměry pachatele, které způsobují, že b) použití zákonné (nesnížené) sazby trestu odnětí svobody – a to s ohledem na její dolní hranici – by bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že c) lze dosáhnout nápravy pachatele i trestem odnětí svobody kratšího trvání. Všechny tři podmínky jsou stanoveny kumulativně. Závěr o nepřiměřené přísnosti trestu odnětí svobody uloženého v rámci zákonné (nesnížené) sazby trestu odnětí svobody se musí opírat o zhodnocení všech okolností případu a poměrů pachatele.

11. Pro aplikaci tohoto ustanovení je nutné respektovat jeho výjimečný charakter a používat ho jen v těch případech, kdy lze přesvědčivě dovodit splnění všech kumulativně stanovených podmínek v něm uvedených. Musí jít o souhrn takových výjimečných okolností, které se v dané kvalitě nebo kvantitě u konkrétního trestného činu běžně nevyskytují, a výrazně tím proto snižují jeho závažnost (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2014 sp. zn. 8 Tdo 550/2014). Za okolnosti případu nebo poměry pachatele odůvodňující mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1 trestního zákoníku lze považovat například existenci více významných polehčujících okolností při nedostatku přitěžujících okolností apod. Naopak skutečnost, že pachatel naplnil jen mírnější alternativu určité skutkové podstaty, za takové okolnosti považovat nelze. Výjimečnými okolnostmi případu odůvodňujícími mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby nejsou ani nedostatky v kontrolní činnosti poškozeného, které umožnily nebo usnadnily pachateli krádež jeho majetku (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 1974 sp. zn. 1 Tz 14/74).

12. Současně je třeba u komentovaného ustanovení trestního zákoníku (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník, 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012 str. 787-804, ad II. – obecné podmínky k mimořádnému snížení trestu odnětí svobody) zdůraznit, že již z názvu daného ustanovení – „*mimořádné snížení trestu odnětí svobody*“ – je zřejmé, že se nejedná o pravidelný postup soudu, a proto jej nemohou odůvodnit jen běžně se vyskytující skutečnosti ani přesvědčení soudu, že trest odnětí

svobody uložený v mezích zákonné trestní sazby by byl pro pachatele příliš přísný (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 24/1966-III. Sb. rozh. tr.). Použití § 58 odst. 1 trestního zákoníku je tedy výjimečným postupem, který musí být v každém případě pečlivě odůvodněn. Tyto okolnosti musí být tak neobvyklé a do té míry výjimečné, že ani trest odnětí svobody vyměřený na samé dolní hranici zákonné trestní sazby není způsobilý vyjádřit jejich význam (viz např. rozhodnutí publikované pod č. 6/2014 Sb. rozh. tr.). Nadto judikatura vyžaduje, aby soudy pečlivě a v úplnosti vyložily, který z alternativních znaků má soud provedeným dokazováním za prokázaný a v jakých specifických rysech posuzovaného případu se tyto mimořádné okolnosti projeví (zda ve vztahu k okolnostem případu nebo k poměrům pachatele).

13. V rozebírané věci obviněného JUDr. J. H. se ukazuje, že Vrchní soud v Praze sklouzl ke zjednodušenému náhledu na splnění podmínek pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody, tedy nezohlednil dostatečně veškeré trestněprávně relevantní aspekty. Jestliže aplikaci § 58 odst. 1 trestního zákoníku vztáhl k okolnostem případu, není zvolený postup přiléhavý již s přihlédnutím k výši škody způsobené trestným činem, neboť tato mnohonásobně překročila kvalifikační znak hranice škody velkého rozsahu. Celková výše škody převyšovala částku 1,3 miliardy Kč. V posuzované souvislosti je namístě rovněž zdůraznit, že jednání obviněného JUDr. J. H. zasáhlo do majetkových práv více poškozených. V neposlední řadě je zřejmé, že skutkový děj vyjádřený ve výroku o vině se neomezuje na jeden izolovaný akt, nýbrž zahrnuje celkem sedm útoků, jakkoli byly po právní stránce podřazeny pod tři úmyslné trestné činy.

14. Výjimečnost okolností případu nelze spatřovat ani v míře zavinění na straně obviněného JUDr. J. H., který se trestné činnosti dopustil v nepřímém úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 trestního zákoníku. Ačkoli se jedná o méně intenzivní formu zavinění, než je přímý úmysl podle § 15 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, ve světle výkladu institutu mimořádného snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1 trestního zákoníku představuje pouze mírnější alternativu skutkové podstaty trestného činu. Ve věci obviněného JUDr. J. H. byla míra zavinění ve formě nepřímého úmyslu naplněna v intenzitě více než dostačující, a to právě se zřetelem ke skutkovému ději, který zahrnoval více jednání (útoků) rozprostřených do delšího časového úseku několika let. K tíži tohoto obviněného je třeba upozornit na to, že vzhledem k dikci § 32 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., správního řádu, v tehdejší znění, a § 179 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, byl obviněný povinen zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí, avšak zcela rezignoval na zjištění relevantních skutečností a neseznámil se s relevantními podklady, resp. rezignoval na opatření potřebných podkladů, a již tím projevil lhostejnost k předmětné fázi úředního rozhodovacího procesu, za kterou nesl odpovědnost z pozice odborného referenta Pozemkového úřadu Praha. Obviněný JUDr. J. H. dokonce přímo (aktivně) participoval na věcné přípravě všech osmi vytýkaných rozhodnutí, což dokládá jeho vysoce intenzivní ingerenci do skutkového děje. O intenzitě nepřímého úmyslu na straně obviněného JUDr. J. H. patřičně vypovídá rovněž fakt, že jím připravované koncepty rozhodnutí nebyly v průběhu času skutkově a právně konzistentní, měnily například důvod právního nástupnictví žadatelky E. B. po zemřelém J. M. B. tak, aby mohlo být její žádosti vyhověno, což dokládá vědomou manipulaci se skutečnostmi, které vyplývaly z podkladů pro vydání jednotlivých rozhodnutí. Obviněný tak neopakoval stejnou chybu, nýbrž v průběhu přípravy rozhodnutí přizpůsoboval uplatněnou argumentaci, což prokazuje kladný volní vztah k trestněprávně relevantnímu následku. Popsané skutečnosti

vylučují, aby v míře zavinění obviněného JUDr. J. H. mohla být shledávána výjimečná okolnost, jež by sama či ve spojení s dalšími odůvodňovala aplikaci mimořádného snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1 trestního zákoníku. Jestliže Vrchní soud v Praze zmínil, že obviněný JUDr. J. H. jednal ve stresu zaviněném vysokou pracovní vyčerpáním, pak ani takový odkaz není udržitelný, neboť trestná činnost byla páchána během delšího období let 2009 až 2012. Jeho jednání nebylo jednorázovým deficitem v organizaci pracovního procesu, ale pokrývalo více útoků, které naplňovaly skutkové podstaty tří úmyslných trestných činů.

15. Pokud Vrchní soud v Praze uvedl, že se obviněný JUDr. J. H. přiznal a vyslovil nad svými pochybeními lítost, je třeba zdůraznit, že nešlo o úplné doznání, protože tento obviněný setrval na tom, že nejednal úmyslně. Naopak je namístě poukázat na bod 224 odůvodnění rozsudku Městského soudu v Praze, v němž se konstatuje (cit.): *„občasné vyjádřená lítost obžalovaného byla vždy obratem devalvována jeho pohoršováním se nad tím, že stojí před soudem a je mu za vinu kladena trestná činnost, a vyzněla tak jako lítost nad tím, že trestná činnost byla odhalena a je stíhána.“* To znamená, že ani v postoji obviněného není možné shledávat okolnost, jež by odůvodňovala mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1 trestního zákoníku.

16. Jestliže Vrchní soud v Praze v napadeném rozsudku dále tvrdil, že obviněný JUDr. J. H. mohl spoléhat na nápravu svých eventuálních pochybení po podání odvolání, případně žaloby, je třeba si v protikladu uvědomit, že vystupoval jako úřední osoba a nesl za předmětnou fázi úředního rozhodovacího procesu, která mu byla svěřena, odpovědnost z pozice odborného referenta. Na tomto místě nezbyvá než znovu připomenout, že obviněný se trestné činnosti dopustil v souvislosti s věcnou přípravou osmi úředních rozhodnutí v průběhu několika let, pročež mu byl minimálně u pozdějších rozhodnutí již znám postoj účastníků řízení k opravným prostředkům. Pro dokreslení lze poukázat na závěry vyslovené v bodě 64 rozsudku Městského soudu v Praze (cit): *„Dále je na místě uvést, že předmětná rozhodnutí v restituční věci č.j. PÚ 2525/92 nabývala právní moci dnem doručení pozemkovému fondu, řádný opravný prostředek nebyl přípustný, věc mohla být projednána před soudem pouze na základě žaloby dle části páté o.s.ř., když žalobu bylo třeba podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.“* Krátce po vydání předběžného opatření č. j. PÚ 408/10 dne 13. 6. 2012 podal S. s. hl. m. Praha „v likvidaci“ Pozemkovému úřadu Praha podnět na obnovu řízení (č. l. 1034-1043) mimo jiné ohledně rozhodnutí č. j. PÚ 910/11, případně dalších obdobných rozhodnutí, s odůvodněním, že v kontextu s předešlými sděleními Pozemkového úřadu Praha nebyl řádně uplatněn příslušný nárok. Následně Pozemkový úřad Praha pod č. j. PÚ 803/12 dne 27. 6. 2012 (č. l. 1044-1045) vydal rozhodnutí, které vypracoval obviněný JUDr. J. H., že se obnova nepovoluje. I v této souvislosti bylo povinností obviněného JUDr. J. H. ověřit si potřebná skutková zjištění. Posledně zmíněné rozhodnutí dokresluje postoj obviněného k eventuální nápravě vzniklého protiprávního stavu cestou opravných prostředků.

17. Co se týče argumentace Vrchního soudu v Praze, podle níž se na vzniku škodlivého následku podílely nezávisle na sobě další subjekty, lze ji do určité míry připustit s ohledem na činnost spoluobviněných Ing. E. B. a Ing. P. Ch., kteří vystupovali v postavení jeho nadřízených na pozemkovém úřadu. Na druhou stranu se nejedná o natolik mimořádnou okolnost, jež by odůvodňovala možnost postupu podle § 58 odst. 1 trestního zákoníku, neboť případy trestné součinnosti (a to

i v nejširším slova smyslu) nejsou v praxi ničím ojedinělým. Pokud jde o výčet vyjmenovaných skutečností podílejících se na vzniku škody – tj. rezignace státu na využití opravných prostředků, poměrně matoucí jednání samotných restituentů, případně jejich zmocněnců a aktivita Pozemkového fondu vydávajícího náhrady za nevydané pozemky, vyznívá deliktní charakteristika jednání obviněného JUDr. J. H. jako nesrovnatelná vůči těmto výhradám nasměrovaným na ostatní subjekty činné ve věci. Byl to právě obviněný JUDr. J. H., který se přímo (aktivně) podílel na věcné přípravě všech osmi sporných rozhodnutí Pozemkového úřadu Praha a byl za ni odpovědný. Nelze pak opětovně neuvést, že obviněným JUDr. J. H. připravované koncepty rozhodnutí rozhodně nebyly v průběhu času skutkově a právně konzistentní, měnily například důvod právního nástupnictví žadatelky E. B. po zemřelém J. M. B. tak, aby mohlo být její žádosti vyhověno, což nepochybně vypovídá o úmyslné manipulaci se skutečnostmi, které vyplývaly z podkladů pro vydání jednotlivých rozhodnutí. Jinak řečeno, s ohledem na povahu a intenzitu ingerence obviněného JUDr. J. H. do skutkového děje nelze shledávat mimořádnou okolnost ve smyslu § 58 odst. 1 trestního zákoníku ani v tom, že do určité míry se na vzniku trestněprávně relevantního následku podílely také další okolnosti či přístup dalších subjektů. Z hlediska vzniku škodlivého následku bylo totiž zásadní především angažmá obviněného JUDr. J. H.

18. Rovněž neobstojí důvody pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody záležející v předestřených poměrech obviněného JUDr. J. H. Jakkoli mu prospívá dosavadní řádný život v kontextu jeho pokročilého věku, jde o polehčující okolnost ve smyslu § 41 písm. p) trestního zákoníku, která se nevymyká jiným, běžně se vyskytujícím případům. Pokročilý věk obviněného, pro nějž je starobním důchodcem, taktéž nemůže pro svoji obecnou povahu odůvodnit výjimečnost poměrů obviněného, jak je má na zřeteli § 58 odst. 1 trestního zákoníku.

19. Jestliže odvolací soud přihlédl k tomu, že od spáchání trestné činnosti uplynulo téměř deset let, může zmíněná okolnost za určitých okolností sice prospívat pachateli, avšak ve spojitosti s projednávaným případem není opodstatněné přikládat jí mimořádný význam ve smyslu § 58 odst. 1 trestního zákoníku. Věc obviněného JUDr. J. H. lze označit za skutkově a právně komplikovanou. Jeho trestní stíhání bylo zahájeno v roce 2016, přičemž až od tohoto momentu je možné vysledovat relevantní zásah do jeho osobní sféry. Odsuzující rozsudek soudu prvního stupně byl vydán v polovině roku 2020. Přestože řízení u soudu druhého stupně – s přihlédnutím ke kasačním zásahům Nejvyššího soudu vyvolaným dovoláními nejvyššího státního zástupce pro nedostatky předešlých rozhodnutí soudu druhého stupně – trvalo zhruba dva roky, tak i při tomto zohlednění dosahuje trestní stíhání délky šesti let, tedy se nachází stále na hranici akceptovatelnosti, zvláště vezme-li se v potaz avizovaná skutková a právní komplikovanost věci. K časovému průběhu trestního řízení lze stručně rekapitulovat, že záznam o zahájení úkonů trestního řízení ve věci byl vydán dne 14. 5. 2014, trestní stíhání obviněného bylo zahájeno dne 6. 4. 2016, obžaloba na obviněného byla Městskému soudu v Praze podána dne 31. 7. 2019, soud prvního stupně vydal odsuzující rozsudek dne 9. 7. 2020 a odvolací soud vydal naposledy napadený rozsudek dne 21. 9. 2022. Následek trestné činnosti přitom v plném rozsahu nastal až s jistým časovým odstupem, neboť předmětná rozhodnutí Pozemkového úřadu Praha navazovala na další právní postup restituentů a nezřídka i postupné vydávání pozemků jako pozemků náhradních na uspokojení u okresních soudů žalobami uplatněných nároků. Na výroky rozsudků okresních soudů se váže nárok žalobců na převedení vymezených pozemků. Koneckonců uvedené skutečnosti se

promítly již do otázky posuzování plynutí promlčení ve vztahu k spoluobviněnému Ing. P. Ch. (viz rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 5. 2021 sp. zn. 8 To 90/2020). V případě obviněného JUDr. J. H. nelze okamžik ukončení jednání ztotožňovat s okamžikem dokonání trestného činu. Dokonaným trestným činem se rozumí takový čin, kterým byly naplněny všechny znaky skutkové podstaty trestného činu a který i jinak vykazuje všechny další znaky trestného činu. V projednávané věci však následek nastal ve své komplexnosti s nezanedbatelným časovým odstupem poté, co byla vydána sporná rozhodnutí Pozemkového úřadu Praha. Pro dokreslení se nabízí poukázat na strany 33 až 39 rozsudku Městského soudu v Praze, na nichž je prezentována tabulka zobrazující soudní řízení v návaznosti na dotčené nemovitosti. Náleží sem například rozsudek Okresního soudu Praha-východ sp. zn. 19 C 331/2010, u kterého je uvedena právní moc ke dni 22. 7. 2014, popřípadě celá řada dalších soudních rozhodnutí, která nabyla právní moci v průběhu roku 2013. S ohledem na vyložená specifika věci nemůže zde zjištěná délka trestního stíhání obviněného či doba uběhlá od spáchání skutku svědčit pro uplatnění mimořádného snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1 trestního zákoníku.

20. Celkově vzato náprava protiprávního stavu, přivozeného v důsledku trestné činnosti obviněného JUDr. J. H., se jeví být složitá a existuje reálné riziko sekundárních nákladů na straně poškozených a dalších dotčených osob, zejména zúčastněných osob. Přesto postoj zaujatý obviněným nikterak nenasvědčuje projevu jeho skutečné sebereflexe, jež by mohla vyústit v náhradu vzniklých škod.

21. Ve vazbě na možnost soudcovského zmírnění trestu odnětí svobody prostřednictvím institutu zakotveného v § 58 odst. 1 trestního zákoníku je nezbytné brát v potaz také kombinaci dalších, souběžně ukládaných druhů trestů. K tomu se nabízí poukázat zejména na závěrečnou pasáž právní věty rozhodnutí Nejvyššího soudu publikovaného pod č. 28/2020 Sb. rozh. tr. Pokud Vrchní soud v Praze nepřistoupil k uložení peněžitého trestu, a to s oporou o argumentaci, že peněžitý trest lze uložit pouze tehdy, jestliže pachatel trestnou činností získal nebo se pokusil získat majetkový prospěch, což se v projednávané věci podle něj nestalo (a současně nebyl naplněn ani jiný důvod pro uložení peněžitého trestu), navzdory návrhu státního zástupce, nelze takto jím vyjádřené stanovisko považovat za odpovídající. U obviněného JUDr. J. H. byly totiž zjevně naplněny podmínky pro uložení peněžitého trestu, které předpokládá § 67 odst. 1 trestního zákoníku, jelikož byl uznán vinným ze spáchání úmyslného trestného činu, přičemž opatřil jinému neoprávněný, resp. majetkový prospěch. Ostatně soudem prvního stupně byl opatřený prospěch jiného právně posouzen jako značný prospěch (bod I.) a prospěch velkého rozsahu (body II. a III.). Současně není pochyb, že se obviněný JUDr. J. H. dopustil dolůzní trestné činnosti, byl-li úmysl dovozen v podobě nepřímého úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 trestního zákoníku. Úmyslná forma zavinění byla obsažena jak v jednání, tak zároveň vztažena k pohnutce. Má se na mysli úmysl přesahující objektivní stránku skutkové podstaty (tzv. druhý, zvláštní úmysl, obmysl či *dolus coloratus*), kdy úmysl musí kromě jednání zahrnovat i úmysl způsobit škodu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch. Jestliže Vrchní soud v Praze zmínil nepřímo § 67 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku, neučinil tak přílehlavým způsobem, neboť obviněnému JUDr. J. H. nebylo kladeno za vinu spáchání přečinu, nýbrž zločinu (resp. v jednom případě spáchání trestného činu ve smyslu předcházející právní úpravy). Argumentace zahrnutá v bodě 31 napadeného rozsudku Vrchního soudu v Praze odpovídá spíše znění § 53 trestního zákona a nikoli znění § 67 trestního zákoníku.

22. Rovněž s výrokem Vrchního soudu v Praze ohledně nároku poškozené společnosti M. V. a.s. na náhradu škody uplatněného vůči obviněnému JUDr. J. H. a s jeho zdůvodněním se identifikovat nelze. V neprospěch obviněného je tímto mimořádným opravným prostředkem proto napadán i výrok, jímž odvolací soud zrušil výrok z rozsudku soudu prvního stupně o povinnosti obviněného JUDr. J. H. k náhradě škody podle § 228 odst. 1 trestního řádu a následně sám rozhodl podle § 229 odst. 1 trestního řádu a poškozenou společnost M. V. a.s. s jejím nárokem vůči obviněnému odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních. Ustanovení § 228 odst. 1 trestního řádu mimo jiné stanoví, že pokud soud odsuzuje obviněného pro trestný čin, kterým způsobil jinému majetkovou škodu, uloží mu v rozsudku, aby poškozenému majetkovou škodu nahradil, jestliže byl nárok včas uplatněn. Přesto odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně, v němž byla obviněnému JUDr. J. H. původně uložena povinnost společně a nerozdílně s obviněnou Ing. E. B. nahradit poškozené společnosti M. V. a.s. škodu v celkové výši 11.761.117 Kč. Z výroku o vině však vyplývá, že obviněný JUDr. J. H. se podílel na trestné činnosti, v jejímž důsledku vznikla poškozené společnosti škoda, která tvoří znak skutkové podstaty trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a), c) trestního zákona, resp. zločinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku a zločinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. d), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku. Tato škoda byla řádně zjištěna co do základu a výše. Přílehlavě nevyznívá ani argumentace odvolacího soudu, že z původního výroku o náhradě škody vypadla obviněná Ing. E. B., neboť nadále zůstává v patrnosti, a to i s přihlédnutím k poslednímu usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2022 sp. zn. 4 Tdo 915/2022, kterým byl zrušen rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 6. 2022 sp. zn. 8 To 39/2021 a tomuto soudu přikázáno, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

23. Lze tedy shrnout, že v důsledku nesprávné aplikace § 58 odst. 1 trestního zákoníku byl obviněnému JUDr. J. H. uložen trest odnětí svobody ve výměře pod dolní hranici trestní sazby stanovené trestním zákoníkem na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Tímto postupem Vrchní soud v Praze zatížil své rozhodnutí vadou ve smyslu uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu. Dále napadený výrok z rozsudku Vrchního soudu v Praze týkající se nároku poškozené společnosti M. V. a.s. na náhradu škody vůči obviněnému JUDr. J. H., v němž odvolací soud tuto poškozenou společnost odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních, spočívá na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Vznik škody i její výše byly soudem prvního stupně řádně zjištěny a odvolací soud neměl důvod tuto poškozenou společnost odkázat s jejím nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních. Stalo-li se tak, jedná se o vadu naplňující uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu.

S ohledem na popsané skutečnosti

navrhuji,

aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, k jehož konání může přistoupit podle § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu:

1. podle § 265k odst. 1, 2 trestního řádu za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 trestního řádu zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 9. 2022 sp. zn. 8 To 90/2020, a to ve výroku o trestu a ve výroku, kterým byla podle § 229 odst. 1 trestního řádu poškozená společnost M. V. a.s. odkázána se svým nárokem na náhradu škody vůči obviněnému JUDr. J. H. na řízení ve věcech občanskoprávních, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
2. a dále postupoval podle § 265l odst. 1 trestního řádu a přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Pokud by Nejvyšší soud shledal, že v posuzované věci je nutno rozhodnout jiným než navrhovaným způsobem, vyjadřuji i pro tento případ souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. c) trestního řádu].

Dovolání je podáváno náměstkem nejvyššího státního zástupce, neboť pro nepřítomnost nejvyššího státního zástupce by je nebylo možno podat ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 trestního řádu.

Brno 7. prosince 2022

nejvyšší státní zástupce
v zastoupení
JUDr. Přemysl Polák, Ph.D.
náměstek nejvyššího státního zástupce